

DEMİRYOLU TAŞIMACILIĞI MEVZUATI

Dr. Öğretim Üyesi Selminaz ADIGÜZEL

© Copyright 2019

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-605-258-412-5

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Kitap Adı

Demiryolu Taşımacılığı Mevzuatı

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yazar

Dr. Öğretim Üyesi Selminaz ADIGÜZEL

Yayıncı Sertifika No

25465

Baskı ve Cilt

Bizim Dijital Matbaa

Yazar Orcid Numarası

0000-0002-6808-2888

Bisac Code

TRA004000

DOI

10.37609/akya.1191

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	1
Uluslararası Demiryolu Konvansiyonları.....	2
Uluslararası Demiryolu Sözleşmeleri	4
COTIF-CIM'e Göre Demiryolu Eşya Taşımacılığı Sözleşmesi.....	7
9 Mayıs 1980 tarihli Uluslararası Demiryolu Taşımalarına İlişkin Sözleşme'ye (COTIF) Değişiklik Getiren 3 Haziran 1999 Tarihli PROTOKOL.....	9
Uluslararası Demiryolu Taşımalarıyla İlgili Hükümetlerarası Örgüt' ün (OTIF) Ayrıcalıkları ve Dokunulmazlıkları Hakkında Protokol.....	32
(CIV - Sözleşmenin A Ana Eki)Demiryoluyla Uluslararası Yolcu Taşıma Sözleşmesine İlişkin Tektip Kurallar.....	35
(CIM-Sözleşmenin B Ana Eki) Uluslararası Demiryolu Eşya Taşıma Sözleşmesine İlişkin Tektip Kurallar.....	53
(RID-Sözleşmenin C Ana Eki) 9 Mayıs 1980 tarihli RID Tehlikeli Eşyaların Demiryoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Yönetmelik	76
(CUV – Sözleşmenin D Ana Eki)Uluslararası Demiryolu Trafiğinde Araç Kullanım Sözleşmelerine İlişkin Tektip Kurallar	77
(CUI – Sözleşmenin E Ana Eki) Uluslararası Demiryolu Trafiğinde Altyapı Kullanma Sözleşmesine İlişkin Tektip Kurallar.....	79
Sözleşmenin F Ana Eki -APTU Uluslararası Trafikte Kullanılacak Demiryolu Malzemesine Uygulanan Teknik Standartların Geçerli Kılınması ve Tektip Teknik Talimatların Kabulüne İlişkin Tektip Kurallar	86
(Sözleşmenin G Ana Eki)Uluslararası Trafikte Kullanılan Demiryolu Malzemesinin Teknik Kabulüne İlişkin Tektip Kurallar ATMF –	90
Demiryolu Kuruluşları Arasında Vagonların Değişimi ve Kullanılmasına İlişkin Anlaşma RIV 2000	97
Dingilleri birbiriyle değiştirilebilen vagonların RENFE ve CP ile karşılıklı kullanılmasıyla ilgili talimatlar)	150
Yükleme gabarileri listesi.....	198
Uluslararası Demiryolu Taşımalarına ilişkin Sözleşmenin (COTIF) Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun.....	361
RIV	363
Uluslararası Demiryolları Antlaşması.....	459
505 Numaralı Genel Emir.....	509
202 Numaralı Genel Emir	537
Blok Tren İçin Lojistik Firmanın Yük Rezervasyon Talebi Örneği.....	544
Demiryolu Hudut Kapılarımız	577
Demiryolu Tarihi Kronolojisi	577

1923 Yılında Türkiye'deki Demiryolları.....	585
Rumeli Demiryolları İşletme Nizamnamesi'nin Bab 29, 37, 42 ve İkinci Bab 20 nci Maddelerindeki Hadlerin Tadiline Dair Kanun.....	585
Rumeli Demiryollarının Umur-ı Nakliyesi Hakkında Nizamname	590
Rumeli Demiryollarının Umumi Nakliyesi Hakkında	611
Tehlikeli Madde Faaliyet Belgesi İstek Dilekçesi Örneği.....	632
Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkında Kanun	633
Türkiye'de Demiryolu Bağlantısı Bulunan Liman ve İskeleler:.....	640
CIM Kurallarına Göre Taşıma Sırasında Malın Bir Kısımının Çalınması- Tazminat Miktarının Belirlenmesi Yargıtay Kararı	648
Tehlikeli Malların Taşınması Sırasında Meydana Gelecek Olaylarda Hazırlanacak Rapor Modeli	655
Geçiş Belgeleri Dağıtım Esasları Yönergesi Geçiş Belgeleri Dağıtım	658
Vagon Ölçüleri ve Ebatları	674
Konteyner Ölçüleri ve Ebatları	679
Uluslararası Taşımacılıkta Geçiş yapılan Dünya Limanları.....	679
Yurtiçi Yük Taşımalarında, Vagon Yükleme/Boşaltma ve Eşyanın Emniyete Alınması Hakkında 203 Numaralı Genel Emir	681
Demiryolu Araçları Tescil ve Sicil Yönetmeliği.....	702
SONUÇ	715
KAYNAKÇA	716

ÖNSÖZ

Bilim ve teknolojideki yenilikler ulaşım teknolojisini geliştirdikçe, bilinçli tüketici eşya taşımak için en güvenli, en kaliteli ulaşım modları arayışı içine girmiştir. Dünyada var olan enerjiler, insan ihtiyaçlarının sınırsızlığı karşısında yetersiz kaldıkça yeni enerji ve yeni taşıma modları arayışı içine girilmiştir. Taşıma modları içerisinde geleneksel bir taşıma modu olarak bilinen demiryolu taşımacılığı uluslararası ticarete önemli bir rol üstlenirken, gümrüklerde yaşanan sorunlar nedeniyle, eşya taşımalarının yeknesaklaştırılması gündeme gelmiştir. Uluslararası taşımacılıkta kullanılan belgelerin konvansiyonu kabul eden ülkelerde aynı olmasının, uluslararası ticareti kolaylaştıracağı düşünülerek ekonomik entegrasyon için konvansiyonlar onaylanmıştır. Değişen teknoloji karşısında rekabet hızla artarken, lojistik şirketlerin müşteri memnuniyetini sağlamaları zorlaşmıştır. Çevrecilerin sıklıkla üzerinde durduğu, çevreye en az zarar veren demiryolu taşımacılığının tüm dünyada hak ettiği değeri bulması, kamu ve özel sektörün desteği ile mümkün olacaktır.

Demiryolu taşımacılığı konusunda yazdığımız kitabımız çok geniş bir araştırma olarak ele alındığından üç kitap olarak yayınlanmıştır. Kitabın birinci bölümünde demiryolu taşımacılığı kavramları, demiryolu taşımacılığının temel konularına yer verilmiş, ikinci ve üçüncü kitaplarda demiryolu taşımacılığı mevzuatı ele alınmıştır. Demiryolu taşımacılığı diğer taşıma modlarına göre ekonomik olduğundan gelişmiş ülkeler tarafından tercih edilen bir taşımacılık modudur. Lojistik Performans İndeksi'nde ihracatı arttırmak, rekabet ortamında yer edinebilmek için demiryolu taşıma modu gelişim aracı olarak görülmelidir. Demiryolu taşımacılığını yapabilmek için demiryolu taşımacılık mevzuatını bilen forwarder organizatörlerine, gönderici ve bilinçli tüketicilere ihtiyaç vardır.

1874 tarihinde Christ ve de Seigneuz isimli İsviçreli hukukçunun İsviçre hükümetine başvurması ile Demiryolları ile Uluslararası Eşya Taşıma ile ilgili yeknesak kurallar hazırlanması için bir konferans tertiplenmesini istemiştir. İsviçre hükümetinin görevlendirdiği Prof. Fick tarafından taslak hazırlanmış, ardından da Avrupa devletleri tarafından konferanslar düzenlenmiştir.

14.10.1980 günü Almanya, Avusturya, Maceristan, Belçika, Fransa, Hollanda, İsviçre İtalya, Lüksemburg, Rusya tarafından Demiryolları ile Uluslararası Eşya Taşıma ile ilgili ilk yeknesak kural, imzalanmıştır. Yolcu vagonları için ilk konvansiyon, 1890 yılında yayınlanmıştır. Uluslararası alanda 1893'te kabul edilen ilk konvansiyon sonrasında, uluslararası demiryolu taşımacılığının yeknesaklaştırılması yolunda, çalışmalar hız kazanmıştır.. Türkiye'nin Uluslararası demiryolu taşıma konvansiyonu olan COTİF'i 1930'larda onaylaması, 1930 yıllarında ihracatın gelişmeye başladığını göstermektedir. 20. yüzyılda demiryolu taşımacılığı için birçok kanun yönetmelik ve yönerge yayınlanmıştır. Türkiye dünya ülkeleri arasında demiryolu taşımacılığı için gerekli alt yapı ve mevzuat düzenlemelerini yapmaktadır.

2014 yılında dünyada en fazla demiryolu uzunluğuna sahip ilk 10 ülke içinde ABD, 293.564 km ile başı çekerken sırasıyla, 191.270 km ile 2.sırada Çin, 87.157 km ile 3.sırada Rusya, 77.932 km.ile 4.sırada Kanada, 68.525 km. ile 5.sırada Hindistan, 43.468 km. ile 6. sırada Almanya, 36.968 km ile 7.ci sırada Avusturalya, 36.917 km. ile 8.ci sırada Arjantin, 29.640 km.ile 9.cı sırada Fransa, 28.538 km ile 10.cu sırada Brezilya ve 11.ci sırada 27.311 km ile Japonya gelmektedir. Türkiye ise 2003 yılından sonra yaptığı atılımla 12.008 km. ile 20.ci sıraya yükselmiştir. Demiryolları sektöründe pazarın yaklaşık %30'unu hızlı trenler, %28'ini yük vagonları, %26'sını lokomotifler ve %16'sını metro ve hafif raylı sistem araçları oluşturmaktadır. Demiryollarının taşımacılıkta hak ettiği değeri alması için TCDD'na destek vermek amacıyla hazırladığımız bu araştırmamızda uluslararası demiryolu taşımacılığı ile ilgili birinci kitabımızda değindiğimiz uluslararası konvansiyonları bir araya getirerek demiryolu taşımacılığında kullanılan sözleşme örneklerine, TCDD resmi web sayfasından aldığımız taşıma tarifelerine, Yargıtay kararlarına yer verdik. Araştırmada amacımız demiryolu taşımacılığı için gerekli uluslararası konvansiyonları ve bu

konvansiyonların Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryollarındaki uygulamalarını bir araya getirmektir. Uluslararası alanda hazırlanan pek çok konvansiyon olduğu için öncelikli olarak COTİF ve eklerine yer verilmiştir. Uluslararası taşımacılıkta konvansiyonlara uygun mevzuat düzenlemelerine gidilmesinin nedenlerinden biri de uluslararası eşya taşımacılık projeleridir. Bu projelerden bir kaç aşağıda belirtilmiştir.

Uluslararası Demiryolu Eşya Taşımacılığı Projeleri

Küreselleşen dünya ekonomisi ve tek pazar sisteminin etkili bir şekilde çalışabilmesinde lojistik çok önemli bir araçtır. Uluslararası piyasalarda rekabet avantajının elde edilmesi ve buna bağlı olarak pazar payının artırılmasında iyi organize edilmiş bir lojistik sektörü oldukça etkilidir. Avrupa ulaştırma politikasının temel amaç, son yıllarda artan demir yolu taşımacılığının payının azaltılması buna karşılık daha çevreci ve ekonomik demir yolu, iç su yolu taşımacılığı ve deniz taşımacılığının payının artırılması olmuştur.¹

Avrupa'dan Asya'ya kadar uzanan büyük coğrafyada tüm dünyanın ticaret ve ulaştırma planları bulunmaktadır. Son dönemde bölgede doğu-batı, kuzey-güney eksenlerinde sayısız ulaştırma projesi meydana getirilmektedir. Makro ölçekte gerçekleştirilen bu projeler "ticaret ve taşıma koridorları" olarak nitelendirilmektedir.

Avrupa-Asya ulaşım ağlarının uzak doğudaki son varış noktası, tarihi ipek yolunun başladığı yer olan Çin'dir.

Çin-Avrupa Blok Konteyner Tren Projesi

Çin'in Avrupa'ya olan ihracatının önemli bir kısmı denizden gitmektedir. Yaklaşık 20.000 km. olan Hamburg-Pekin denizyolu ucuz olmasına rağmen 30 günü bulan transit süresinden dolayı avantajını yitirmektedir. Trans Sibirya demiryolu koridoru üzerindeki 6 ülkenin (Çin, Moğolistan, Rusya, B.Rusya, Polonya ve Almanya) hükümetleri ve demiryolu kuruluşlarının işbirliği ile Ocak 2008 ayı içerisinde Pekin-Hamburg arasında bir blok tren seferi gerçekleştirilmiştir. 98 adet 20' konteynır yüklü 49 vagonluk tren 9.780 km'lik bu parkuru 17 günde kat etmiştir. Deneme seferleri 15 günlük aralıklarla 2009 yılı ortalarına kadar devam edecektir. Transit süresi 10 güne çekilmeye çalışılmaktadır.

İstanbul-Alma Ata Blok Konteyner Treni Projesi

Tarihi İpek Yolu'nun geçtiği Avrasya koridoru üzerindeki ülkeler, petrol, doğalgaz, kömür gibi doğal kaynakları ile pamuk, buğday gibi tarım ürünlerini Avrupa'ya pazarlamak için Moskova'nın dışında uygun bir yol arayışına girdiler. Denize çıkışı olmayan, ancak demiryolu altyapıları iyi olan bu ülkeler, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı çerçevesinde bir araya gelerek İstanbul-Tahran-Taşkent-Alma Ata arasında bir konteyner Blok treninin sefere konulmasında anlaştılar. Toplantılara katılan Birleşmiş Milletler Ekonomik Komisyonu İç Ulaşım Komitesi temsilcilerinin de önerisi ile bu trenin İstanbul-Berlin ve Alma Ata-Liangungan (Çin) bağlantılarının da kurularak Almanya- Çin arasında çalışan bir blok tren haline getirilmesi protokol de yer aldı ve kabul edildi.

Türkiye'yi gerçek anlamda bir köprü başı konumuna getirecek olan bu proje, aynı zamanda tarihi ve kültürel bağlantılarımız olan bu ülkeler ile ticari iş ortaklığımızın gelişmesine katkı sağlayacak, bu ülkelerde faaliyet gösteren Türk müteahhit ve işadamlarının ihtiyaçlarını Türkiye'den temin etmelerini kolaylaştıracak, tarihi ipek yolu yeniden canlanacaktır.

Avrupa İşbirliği Teşkilat Ulaştırma Bakanları toplantılarında her defasında gündeme getirilmekte, tren çalıştırılması için kararlar alınmakta ise de bir ilerleme olmamaktadır².

¹ Görgün, (2019), Deniz Taşımacılığı ve Denizcilik Politikaları, Ekonomik Araştırmalar I, Akademisyen Yayınevi Bilimsel Araştırmalar Kitabı.

² Mehmet Ragıp Görgün, (2012), Türk Lojistik Sektörünün Analizi ve Alternatif Taşıma Araçları İçinde Ekonomik Katkısı İtibarıyla Tercih Edilmesi Gereken Taşıma Şekli ve Öneriler, İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Para ve Banka Bölümü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul--s.65-66.

KAYNAKÇA

- Egemen Gürsel Ankaralı, Yeni Türk Ticaret Kanununda Demiryolu İle Eşya Taşımalarını Belirleyen Kurallar ve Uygulamadan Örnekler, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_1454.htm İndirme Tarihi 13.12.2018).
- Emine KOBAN Hilal Yıldırım Keser, (2013) Dış ticarete Lojistik genişletilmiş 6. Baskı Ekin yay.
- GÖRGÜN, (2019), Deniz Taşımacılığı ve Denizcilik Politikaları, Ekonomik Araştırmalar I, Akademisyen Yayınevi Bilimsel Araştırmalar Kitabı.
- Harun ŞİSMANYAZICI [http://www.igmd.org.tr/kose-yazi/Konsimento-Tarihi--2-\(Erişim Tarihi 15.12..2015\)](http://www.igmd.org.tr/kose-yazi/Konsimento-Tarihi--2-(Erişim Tarihi 15.12..2015)).
- <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/282689> Erişim tarihi 15.12.2018).
- <http://hukukmedeniyeti.org/karar/472903/yargitay-11-hukuk-dairesi-e-2015-2154-k-2015-7900/?v=list&aranan=uluslararası%FD%20demiryolu%20e%FEya%20ta%FE%FDma> (Erişim Tarihi 2.10.2018).
- <http://www.atam.gov.tr/dergi/sayi-35/ataturk-donemi-demiryolu-politikasina-bir-bakis> (Erişim Tarihi 10. 08. 2018).
- http://www.turkhukuksitesi.com/makale_1454.htm (İndirilme zamanı 13.12.2018).
- <https://docplayer.biz.tr/4729679-Demiryolu-tasima-sozlesmesi.html> (12.12.2018).
- <https://www.szutest.com.tr/endustriyel-hizmetler/demiryollari-ecm-sertifikasyonu/> (Erişim Tarihi 12.10.2019).
- Hüseyin ULGEN, (1998), Uluslararası Taşımacılık ve Hukuki Sorunları, İstanbul.
- MEB Ulaştırma Hizmetleri , 2011, s. 85.
- Mehmet Ragıp GÖRGÜN, (2012) Türk Lojistik Sektörünün Analizi ve Alternatif Taşıma Araçları İçinde Ekonomik Katkısı İtibarıyla Tercih Edilmesi Gereken Taşıma Şekli ve Öneriler, İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Para veBanka Bölümü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.
- Ömür AKBAYIR, Emniyetli Yük Vagonu İşletmeciliği, [http://demok.site.probase.com.tr/K%C3%B6%C5%9FfeYaz%C4%B1lar%C4%B1/tabid/1577/articleType/ArticleView/articleId/1929/Dr-O-mur-AKBAYIR.aspxh2-\(Erişim Tarihi 15.12..2015\)](http://demok.site.probase.com.tr/K%C3%B6%C5%9FfeYaz%C4%B1lar%C4%B1/tabid/1577/articleType/ArticleView/articleId/1929/Dr-O-mur-AKBAYIR.aspxh2-(Erişim Tarihi 15.12..2015)).**
- Sabih ARIKAN (1987), Demiryolu İle Yapılan Uluslararası Eşya Taşımaları , Ankara.
- Tehlikeli Malların Karayolu ileUluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa AnlaşmasıCilt I <https://adrbook.com/db/galeri/391.pdf> ECE/TRANS/257 (Cilt.I)
- www.cit-rail.org Erişim tarihi 18.12.2018.
- www.tcdd.gov.tr (Erişim Tarihi 12.11.2018).